

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Lietuvos visuomenės sveikatos aktualijos

Audrius Ščeponavičius
Visuomenės sveikatos priežiūros departamento direktorius

2017 m. – spalio 10 d.
KAUNAS

2017.10.10

Turinys

- * Ko mes siekiame
- * Vykdomos priemonės
- * Žmogiškieji ištekliai
- * Asignavimai
- * Iššūkiai

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Ko mes siekiame (1)

Rodikliai	2016 m.	2020 m.
Tikėtina vyrų sveiko gyvenimo trukmė (nuo gimimo), metais	58 (2014 m.)	58,8
Tikėtina moterų sveiko gyvenimo trukmė (nuo gimimo), metais	62 (2014 m.)	62,8
Gyventojų, priklausančių mažo fizinio aktyvumo grupei, dalis, proc.	19,2	15,2
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves dalis, proc.	36,5	45
Nutukusių vyrų/moterų dalis tarp Lietuvos 20–64 metų amžiaus vyrų, procentais,	18/19 (2012 m.)	Stabilizuoti augimą

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Ko mes siekiame (2)

Rodikliai	2016 m.	2020 m.
Alkoholio suvartojimas vienam šalies gyventojui, vyresniam nei 15 metų, litrais absoliutaus alkoholio	17,8 (2014 m.)	12,4
Mirtingumas dėl savižudybių, 100 tūkst. gyventojų	30,8 (2012 m.)	19,5
Išlaidų prevencijai ir visuomenės sveikatos priežiūrai dalis tarp einamųjų sveikatos priežiūros išlaidų, procentais,	1,1 (2012 m.)	2.0

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Priemonės alkoholio vartojimo mažinimo srityje

- * Amžiaus ribos didinimas iki 20 metų kai galima turėti ir vartoti alkoholinius gėrimus (nuo 2018 m.)
- * Sutrumpintas alkoholio prekybos laikas (nuo 2018 m.)
- * Visiškai uždraudžiama alkoholio reklama (nuo 2018 m.)
- * Padidinti akcizai alkoholiniams gėrimams (nuo 2017 m. kovo mėn.)
- * Uždrausta prekyba alkoholiniais gėrimais degalinėse (nuo 2016 metų)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Intervencijos psichoaktyvių medžiagų vartojimui mažinti

- * Ankstyvosios intervencijos programos nepilnamečiams (Pedagoginės psichologinės tarnybos ir visuomenės sveikatos biurai)
- * Alkoholizmo ir narkomanijos prevencijos programos (licencijuotos mokymams apie alkoholio ir narkotikų žalą įstaigos)
- * Trumposios intervencijos ankstyvam alkoholio vartojimo nustatymui

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Priemonės psichikos sveikatos srityje

- * Priklausomybės ligų centrų veiklos optimizavimas
(nuo 2017 m. lapkričio 1 d. – Respublikinis psichikos sveikatos centras)
- * Psichikos sveikatos centrų veiklos optimizavimas
(planuojama mažinti prirašytų gyventojų skaičių, naujos skatinamosios paslaugos, tolygus darbo laikas)
- * Priklausomybių konsultantų modelio įgyvendinimas
(modelio parengimas, mokymo programos)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Savižudybių prevencija

- * Tęstinės pagalbos užtikrinimas suicidinės rizikos asmenims
- * Specialistų, susiduriančių su savižudybės rizikos asmenimis, mokymai, metodikų ir algoritmų rengimas
- * Socialinės reklamos organizavimas ir rėmimas
- * Tarpžinybinio bendradarbiavimo užtikrinimas (gairių parengimas)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Priemonės mitybos gerinimo srityje

- * Skatinamos maisto produktų sudėties gerinimo priemonės (cukraus, druskos ir riebalų kiekio mažinimą) bei pradėta **produktų sudėties stebėseną**
- * **Pasirašomos sutartys su įmonėmis**, patvirtinant jų gaminamo maisto gerinimo planus;
- * Atliekamas poveikio vertinimas dėl **mokestinių priemonių**, siekiant mažinti cukraus vartojimą (ypač su gaiviaisiais gėrimais)
- * Apribotas **transriebalų** kiekius visame maiste (notifikuojamas teisės aktas)
- * Skatinamas sveiko maisto (atitinkančio „Rakto skylutės“ principus) tiekimas į **ugdymo ir gydymo įstaigas** (tikslinami teisės aktai)
- * Parengti kriterijai **maisto produktų specifikacijoms** vaikų organizuoto maitinimo konkursams

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Transriebalų normavimas

- * Lietuvoje nustatoma transriebalų riba - 2 g/100 g riebalų (išimtis - jei produkte bendras riebalų kiekis mažesnis nei 3%, transriebalų norma 10 g/100 g riebalų)
- * Bus taikoma prekyboje ir viešajame maitinime
- * Įsigaliojimas 2019 gruodžio 1 d.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Sutartys

Sveikatos apsaugos ministerija siūlo įmonėms pasirašyti sutartis

- * **Įmonės įsipareigoja** - gerinti maisto produktų sudėtį – mažinti cukrų, sočiųjų riebalų ir druskos kiekius
- * **SAM įsipareigoja** - pasirašiusias (socialiai atsakingas) įmones viešinti SAM ryšių kanalais

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Patvirtinti nauji "rakto skylutės" kriterijai
Rinkoje jau 126 produktai!

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Imunoprofilaktikos gerinimas

- * Pneumokokinės infekcijos vakcina (2014) – įtraukta į skiepijų kalendorių
- * Hepatito B vakcina (HepB) medicinos studentams (2014)
- * Kokliušo vakcina paaugliams (15-16 metų amžiaus) (2015) – difterijos, stabligės vakcina pakeista į kokliušo, difterijos, stabligės vakciną
- * Pneumokokinė vakcina rizikos grupėms (2015)
- * Žmogaus papilomos viruso vakcina 11 metų mergaitėms (2016) – įtraukta į skiepijų kalendorių
- * Rotavirusinės infekcijos vakcina (RV) (2018 rugsėjis) - įtraukta į skiepijų kalendorių
- * B tipo meningokokinės infekcijos vakcina - svarstoma

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepijų kalendorius (patvirtintas 2017-09-19)

Eil. Nr.	Vakcina	Amžius											
		Iki 24 val.	2-3 paros	1 mėn.	2 mėn.	4 mėn.	6 mėn.	12-15 mėn.	15-16 mėn.	18 mėn.	6-7 metai	11 metų	15-16 metų
1	Tuberkuliozės vakcina		BCG										
2	Hepatito B vakcina	HepB*		HepB			HepB						
3	Kokliušo, difterijos, stabligės vakcina				DTaP	DTaP	DTaP			DTaP	DTaP		Tdap
4	B tipo Haemophilus influenzae infekcijos vakcina				Hib	Hib	Hib			Hib			
5	Poliomielito vakcina				IPV	IPV	IPV			IPV	IPV		
6	Pneumokokinės infekcijos vakcina					PCV	PCV		PCV**				
7	Tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina									MMR**	MMR		
8	Žmogaus papilomos viruso infekcijos vakcina											HPV1	HPV2 ***
9.	Rotavirusinės infekcijos vakcina				RV	RV	RV****						

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Vaikų skiepijimo apimtys Lietuvoje

Užkrečiamoji liga (amžiaus grupė)	Skiepijimų apimtys (procentais)													
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
BCG (naujagimiai)	99,4	98,9	99,4	99,4	99,3	99,3	99,5	98,9	97,8	97,9	98,2	97,7	97,2	97,7
Difterija, stabligė (1 metai)	94,2	93,9	94,0	94,1	94,9	95,8	97,4	94,8	92,4	92,8	93,2	92,9	93,5	94,1
B tipo <i>Haemophilus influenzae</i> infekcija	-	35,0	61,3	94,1	94,9	95,8	97,4	94,8	92,4	92,8	93,2	92,9	93,5	94,1
Kokliušas (1 metai)	94,2	93,9	94,0	94,1	94,9	95,8	97,4	94,8	92,4	92,8	93,2	92,9	93,5	94,1
Poliomielitas (1 metai)	97	96,4	97,3	97,3	97,8	95,8	97,4	94,8	92,4	92,8	93,2	92,9	93,5	94,1
Tymai, raudonukė, epideminis parotitas (2 metai)	97,7	97,7	97,2	96,6	96,9	97,0	97,0	96,1	93,7	93,4	93,3	93,4	94,2	93,7
Hepatitis B (naujagimiai)	99,4	98,5	99,0	99,4	99,0	99,1	99,0	98,3	95,7	HepB (1 m.) 93,2	97,7	97,4	97,3	97,1

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Visuomenės sveikatos žmogiškieji ištekliai

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

2017 metų pareigybių skaičius pagal visuomenės sveikatos priežiūros institucijas

Eil.Nr.	Įstaigos pavadinimas	Pareigybių skaičius
1	Nacionalinis visuomenės sveikatos centras	741
2	Radiacinės saugos centras	59
3	SAM Ekstremalių sveikatai situacijų centras	73
4	Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija	308
5	Higienos institutas	102
6	Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras	54
7	Valstybinis psichikos sveikatos centras	37
8	Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras	77

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Pareigybės savivaldybių visuomenės sveikatos biuruose (pagal SAM rekomendacijas)

- * Sveikatos priežiūros specialistai mokyklose 700 (iš jų apie 300 ikimokyklinėse įstaigose)
  - * Sveikatos stiprinimo ir stebėsenos specialistai 300
- Viso: ≈1000 pareigybių

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Pokyčiai savivaldybių visuomenės sveikatos biuruose

- * Papildyti savivaldybių visuomenės sveikatos biuruose dirbančių visuomenės sveikatos stiprinimo specialistų pareigybes kitomis veiklomis:
  - * **kineziterapija**
  - * **psichologija**
  - * **burnos higiena**
  - * **dietologija**
- * nustatyti, kad specialistui, vykdančiam sveikatos priežiūrą mokykloje, būtų taikomi šie koeficientai:
  - * **870** – koeficientas, nurodantis mokinių, ugdomų ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, skaičių, priskirtiną vienam visuomenės sveikatos priežiūros specialistui **miesto gyvenamosiose vietovėse**;
  - * **420** – koeficientas, nurodantis mokinių, ugdomų ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, skaičių, priskirtiną vienam visuomenės sveikatos priežiūros specialistui **kaimo vietovėse**.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų integracija

- * **Gyvensenos medicinos specialisto** veiklos reikalavimai
- * Pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros organizavimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo keitimas
- * Kitą sveikatinimo veiklą vykdančių subjektų veiklos reikalavimų aprašo tikslinimas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Asignavimai sveikatos stiprinimui

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Visuomenės sveikatos priežiūros finansavimas

Sveikatos apsaugos ministerija vykdo (pagal strateginį veiklos planą):

1. *Visuomenės sveikatos stiprinimo programą*, kurios finansavimo šaltiniai yra:
  - 1.2. Valstybės biudžeto lėšos;
  - 1.3. Specialioji tikslinė dotacija visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti;
  - 1.4. ES struktūrinė parama;
  - 1.5. Norvegų finansinio mechanizmo programos lėšos;
  - 1.6. Kitos teisėtai gautos lėšos.
2. *Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo programą*.

Taip pat iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų vykdomi centralizuoti pirkimai įsigyti vakcinas Nacionalinei imunoprofilaktikos 2014–2018 metų programai vykdyti (Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos).

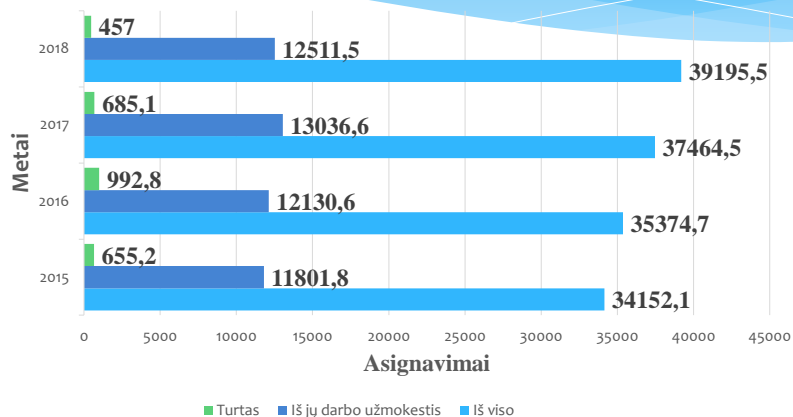
Savivaldybės prie visuomenės sveikatos priežiūros finansavimo vietas lygiu prisideda savo biudžeto, visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos bei kitomis teisėtai gautomis lėšomis.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

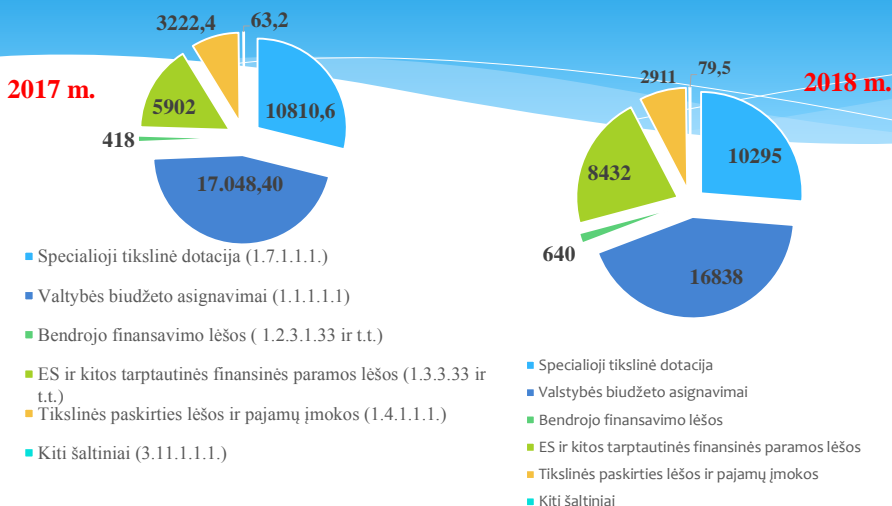
Visuomenės sveikatos stiprinimo programos finansavimas 2016-2018 m. (tūkst. Eur.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

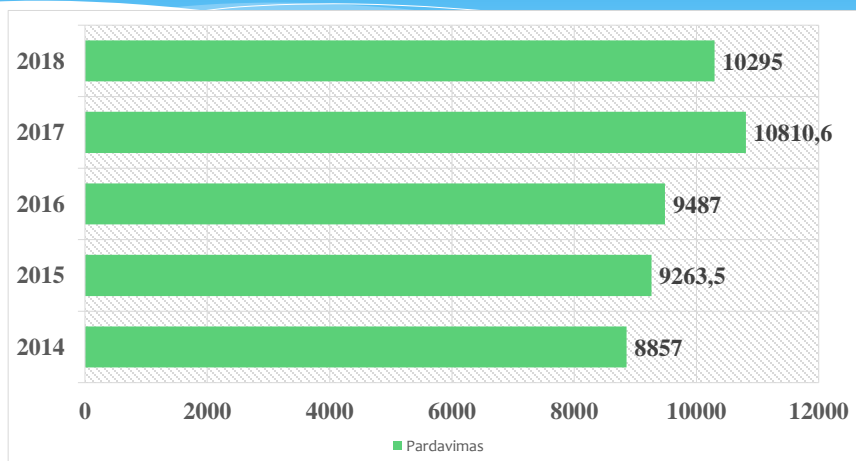
Asignavimai 2017 / 2018 (tūkst. Eur.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

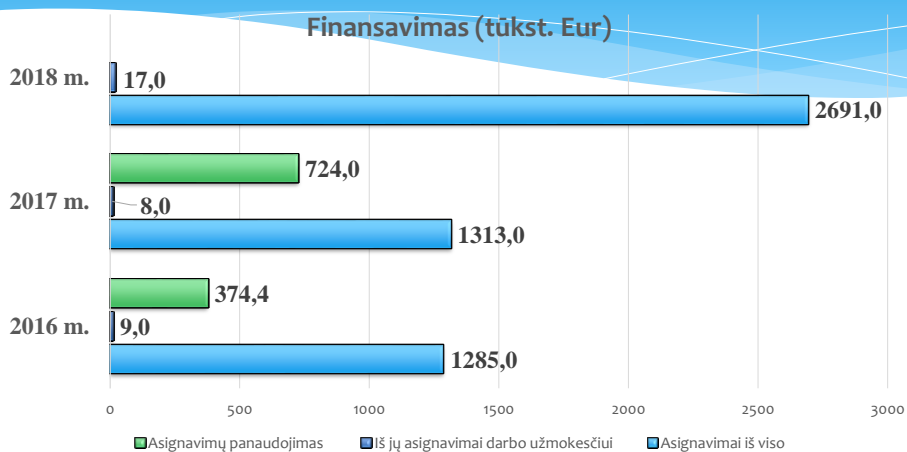
Speciali tikslinė dotacija 2014-2018 m. (tūkst.Eur)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

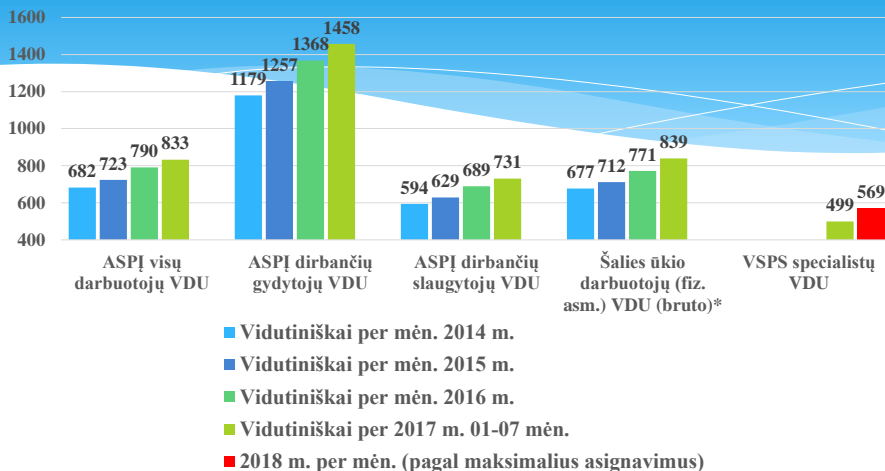
Valstybinis visuomenės sveikatos stiprinimo fondas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

VDU etatui 2014 – 2017 m., Eur

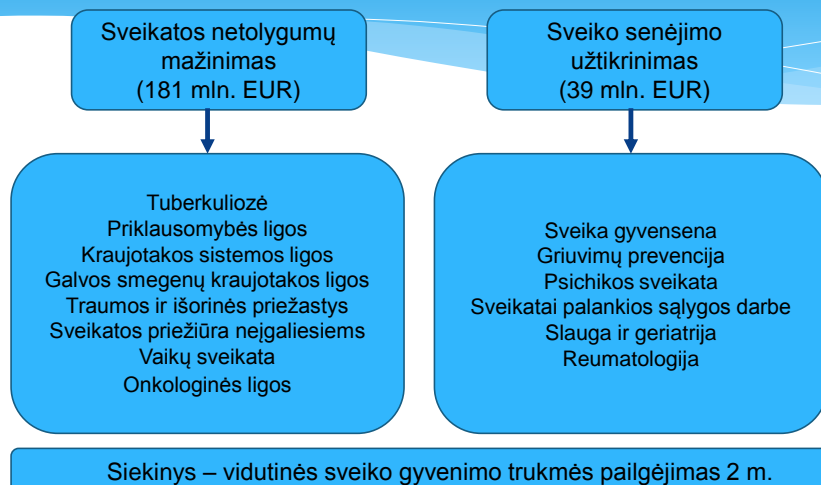
- Lietuvos statistikos departamento informacija (įskaitant individualių įmonių duomenis)
- 2014 m. duomenys, siekiant patyginamumo perskaičiuoti į eurus pagal oficialų lito konvertavimo į eurą kursą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Sveikatos apsaugos ministerijos planuojamos 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų priemonės

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Iššūkiai visuomenės sveikatos priežiūrai

- * Lyderystė visuomenės sveikatoje/ visuomenės sveikatos lyderystė
- * Tvari visuomenės sveikatos organizacinė struktūra ir finansavimas
- * Geresnė visuomenės sveikatos priežiūros koordinacija ir komunikacija
- * Visuomenės sveikatos specialistų kompetencijos ir prestižo didinimas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10

Ačiū už dėmesį!

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

2017.10.10